

Peñug Yeesu Kirist — Ñetteel bi

Ubbi taxawal yi ci yëgleb yi: Njàngum Peeñ ak Yoonu Dëgg

Jeff Pippenger

2023-08-21

“Noonu bi, ci seet tool bi te di gas ngir am jëfandikoo yu werti yu dëgg, alal yu nëbbu yi dañuy feeñ. Te ci anam bu yaakaarul, nu daje ak xare yu werti yu war a dajale te sàmm. Te war nañu yokk seetaat ba. Ba léegi, lu bare ci alal ji ñu gis, nekk na woon jege suuf si kaw, te jël ko dafa yomboon. Bu ñuy doxal seet gi ni mu waree, bépp jéego dafay nekk ngir sàmm xam-xam bu sell ak xol bu sell. Bu xel mi ubbee ba noppi te di sax ci seet toolu peeñug Yàlla, dinañu gis dencukaay yu bari yu dëgg.

«Dëgg yu yàgg yi dinañu leen feeñal ci anam yu bees, te dëgg yuñu weesu woon ci seet bi dinañu feeñ. Dëgg yu am kàttan dañoo suuloo woon ci suufu naxaralu njàngum njuumte, waaye ki seet ak farlu dina leen gis. Bu mu gisee ba ubbi kërug alali diy xarala yu am solo yu dëgg, jàppandu lañu ko nekkul; ndaxte ñépp ñi fésal njariñu xarala yooyu man nañu leen moom, te noonu itam ñoom dinañu am kërug alal gu ñuy ubbi ci kanam ñeneen. Ki di séddale du ñàkkal boppam alal ba; ndaxte bu koy xoolaat ngir man koo joxe ci anam wu mana yóbbu ñeneen, dina gis alal yu bees....»

“Ñi taxaw ci kanam nit ñi ni jàngalekatu dëgg, war nañu jàppale ak mbir yu mag yi. Waruñu yàq waxtu wu am solo ci wax ci mbir yu ndaw yi. Nañu jàng Kàddu gi, te waare Kàddu gi. Na Kàddu gi nekk ci seen loxo ni saafara bu ñaari wet gu ñaw. Na seedeel dëgg yi weesu yi te won li war a nekk ci ëllëg.”

«Leer gu gëna am dina leer ci kaw dëgg yu mag yépp yu yonent yi, te dinañu leen gis ci beesug ak leer gu tar, ndaxte leer yu xonq yu Jantub Njubte mi dinañu leeral bépp mbir mi.»

Manuscript Releases, volume 1, 37–40.

Gëm naa ne léegi teg naa yeneen misaal yu wax ci kanam yi dox ngir nekk benn xàll bu baax ci njubte bi, su nu tàmbalee di jaar ci téereb Révélation bi. Su fekke dangay jàngi ay mbind yii ci internet, maa ngi yaakaar ne xam nga ne mbind yi ànd nañu ak toftale bu war ci bés yi ñu bindee. Xam naa ne am na ñu topp mbind yii te xam nañu li ëpp ci li may séddale, te maa ngi leen di laaj baal ngir bépp jéllale gu bari gi. Di naa jéemoon a joxe ndimbal lu dox ci Mbind mi sell ngir dëgg yi nuy jëfandikoo, ngir ku bees ci pexe yi Future for America di jëfandikoo man a dëgg te sax ci toppandoo bi, doonte mu man a ñàkk yenn xam-xam ci xeetu xel yi, yi ñu bari ci nun xam ba noppi.

Am na ay dëgg-der yu am solo ci jëfandikukat gu mag, yu ba léegi ma masuma xam ne ñu ubbees nañu ci téereb Révélation. Damaa man a nekk rekk di wax dëgg-der yi ci kanamu mbooloo mi, te du ma jëkk a tabax ab taxawaayu ndimbal gu yonent ngir dëgërël li ma bëgg a wax, waaye dëgg-der yi yees nañu lool te sax nañu lool, ba tax ma nekkul woon ci xel a leen séddoo ndareetul ak benn fondaasiyoŋ bu ma leen mana teg, yi ma gëm ne ñu fésal nañu leen ni ubbiñu Révélation bi, bi xew just bala waxtuw naxarbi tëj.

Noonu ma neex ma naan: «Bul téj waxi yoon wi ci téere bii, ndaxte waxtu wi jege na. Ku jubulul, na sax ci jubadial; te ku sobe, na sax ci sobeam; te ku jub, na sax ci njubam; te ku sell, na sax ci sellaayam.» Peeñu 22:10, 11.

Yeesu téral na ab njàngale dëgg gi, te ma gëm ne mu méngook fii. Ab mi ngi nekk ci biñu xam jëfub Xel mu Sell mi.

Te bu ñëwée, dina xamal àddina bàkkaar bi, ak njub, ak àtte bi: ci mbirum bàkkaar, ndaxte gëmumañu ci man; ci mbirum njub, ndaxte dem naa ca Sama Baay, te dootuleen ma gis; ci mbirum àtte, ndaxte buuru àddina sii, àttees na ko. Am naa tey it lu bare lu ma leen wara wax, waaye mënnooleen a ko muñ leegi. Waaye bu mu ñëwee, moom Xelu dëgg gi, dina leen gindi ci dëgg gépp; ndaxte du wax ci boppam; waaye li mu dëgg, loolu lay wax, te dina leen wax it lii di ñëw. Moom dina ma màggal; ndaxte ci sama luy jot, ci loolu lay jël, te dina ko xamal leen. John 16:8–16.

Bi Kirist waxee ne: “Am naa tey lu bari lu ma leen wara wax, waaye manuleen a ko yebal léegi,” loolu dëgéral sama gëm-gëm ne am na léegi lu bari lu ñu wara séddoo, waaye dafa wara am ba noppi benn taxawaayu xel wu yomb a topp ngir tabax dëgg yooyu ci kawam. Noonu nag, aaya yi jiitu wone nañu ne yégle yi ñetti malaaka yi mooy ni Xel mu Sell mi di yedd “àddina ci bàkkaar, ak ci njub, ak ci atte.” Ñetti yégle yooyu mooy yégle waxtu mujj gi ci artu, ba taxee ne bind bii miy raññee liggéeyu Xel mu Sell mi seede bu am solo la, ndax dafa jëfandikoo ne yégle bi dees na ko xam ndank-ndank, te dees na ko xam rekk ci ñi am diwlinu Xel mu Sell mi. Yowaana, ci téereb Peeñ mi, moo fee tegu dëgg boobu sax bi mu raññee ne moom mooy benn Adventiste du juróom-ñaar-fukki fan yu juróom-ñaareel buy jaamu Yàlla ci bésub noflaay, ci mujjug àddina.

Bés bu nekk ci Xel mi ci bésu Boroom bi, te ma dëgg ci sama ginnaaw baat bu mag, mel ni bufta; Peeñu 1:10.

Adventiste ñaareelu-bés yi ci mujj àddina, yi dinañu xam xibaar bi ñu ubbi ci Peeñu yi, dinañu ko xam ndaxte ñu ngi “ci Xel mi.” Ci làkku léebu bi ñu wax ne “day leeral xew-xewu askanu Adventiste bi,” Yowaana mooy janq bu xam, ndaxte am na diwlinu Xel mi. Moom dafay tegtal janq yu xam yi ci mujj àddina, yi dëgg baat bu réy “gannaaw” ñoom. “Baat bi jóge gannaaw” moom mooy Alfa ak Omega, ni ko aaya bi topp ci saa si jëfandikoo ko, te baat boobu di ko xamal mu dellu ci yoon yu mag yi te dox ci seen biir.

Noonu la Boroom bi wax: Taxawleen ci yoon yi, xoolleen, te laajleen yoon yu yàgg ya, fu nekk yoon wu baax wi; doxleen ci moom, te dingeen gis noflaay ci seen bakan. Waaye ñoom ne: “Dunu dox ci moom.” Jeremiah 6:16.

“noppaliku” bi Yeremi di wax mooy tuurug Xel mu Sell mi ci waxtu taw bu mujj bi. Ci saraxale bi ci topp, Yeremi joxe na ñaareelu misaal buy wax ci janq yu ndaw yi yéefar, yi bañ a dellu ca fondasiyonji Adventism (yoon yu mag yi) te dox ci seen biir.

Te yebaleen na leen ay wottukat, di wax ne: “Dégluleen baatu buxus bi.” Waaye ñoom ñu ne: “Duñu déglu.” Yeremi 6:17.

Bi Yowaana déggee baat ba nekk ci gannaawam, di ko jëmale ci yoon yi yàgg walla ci fondaasiyon yi Adventism, baat bi mu déggee mel na ni trompèt. Baat boobu jaar na ci “samaay” yi Yàlla teg woon ci kaw Adventism. Baay Miller moo doon samaay bi wol trompèt bu artu ci tàmbali Adventism, bi ñuy waare waxtaanu malaaka bu njëkk bi yégle ubbi àtte bi. Waaye Yowaana ci lu wér moo taxawal ñi di waare yégleb malaaka bu ñetteel bi, buy yégle tëj àtte bi. Mu ngi tegtal ñi dellu ci fondaasiyon yi Yàlla samparee jaarale ko ci liggéeyu Miller.

Nu woneewaatt ci at yi yu bari, (te man naa gis ko ci Tàble yi yu Habakkuk), ne bataaxalu malaaka bu njëkk bi nekk “ragal Yàlla” mooy ngir dëggal bàkkaar, te bataaxalu malaaka bu ñaareel bi mooy fa njubte feeñee, te bu ñetteel bi mooy rëdd atte. Loolu ñooy ñetti jéego yi ci ñetti malaaka yi, te itam ñooy ñetti jéego yi ci liggéeyu Xelum Sell mi. Ñetti jéego yooyu itam dañu leen tegtal ci ñetti araf yu Ebre yooyu di sos baatu Ebre bi ñu di tekki ne “dëgg.” Ci xaaj bi nekk ci Yowaana fukk ak bennoon, Yeesu mi ngi wax ci liggéeyu Xelum Sell mi ci gindix nit ku Yàlla yi dugg ci “bépp dëgg,” boole ko ak won leen “mbir yi di ñëw.” Waaye Yeesu wax na ne am na “lu bare lu Ma leen war a wax, waaye léegi manuleen koo muñ.”

Yaakaar naa ne, ngeen xam nañu benn cér ci solo baat bu Ebrë yi tekki woon ni “dëgg.” Ndaxte dafa am solo, te nu ngi tambali rekk a jëfandikoo misaal boobu ci sunu njàng mi. Ci ñetti aaya yu njëkk yi nekk ci Révélation 1, njuumtey jikkoo bi nekk diggante Yàlla ak nit mi dañu ko firndeel. Dañu ko firndeel sax lu jiitu Révélation di xamle melokaan yu ñetti yu Yàlla. Te mu jot itam ab ñaareelu seede ci aaya yu mujj yi nekk ci Révélation; noonu, buñu ko jëfandikoo ci ndigal li ne “rëdd ci kaw rëdd,” day jur leer gu gën a bari.

Noonu bu nu yokk Génèse 1:1–2:3, danuy gis beneen seede bu ñetteel ak beneen rëdd bu yonent yu nu war a tëral ci kaw ñaari rëdd yi jiitu woon, ca tàmbali ak ca mujju Révélation.

Noonu yokk na jëfandikoo digg bi mujj bi nekk ci Kóllère gu Yàgg ga, di wone kan mooy Ilyaas bi di ñëw; noonu am nañu ñeenti rëy yu wax ci yoon.

Noonu nu yokk benn saraxle bu jëkk bu Kóllère Gu Bees gi, te nu am juróom benn rëdd yu nuy boole ngir génne yégle bu mujj bi ñu gis ci Biibël bi, buñu jëfandikoo ndigalu Alfa ak Omega ci bépp rëdd. Su nu matalee juróom benn rëdd yi nu xamle ba noppi, da ñuy jëfandikoo ndigalu boobu ci yépp juróom benn rëdd yooyu, kon war nañu seet ne mujjug Macë ak mujjug Yowaana di seedeel benn xibaar boobu sax ni juróom ñaari rëdd yu yonent yi ñuy wax “njëkk ak mujj” yi ñuy xool.

Bataaxal bi ñuy ubbi seetaanam taxaw na ci téereb Peeñu gi, moo tax moo di taxawaayu màndarga bi ñeneen xeet yi di jublu, te lëkkalook li Sœur White xamal nu ne “téere yi yépp ci Biibël bi dañuy daje te mujjee ci Peeñu gi.” Bataaxalu ñetti aaya yu njëkk yi ci téereb Peeñu gi day wone yoonu liggéey bi Yàlla di jëfandikoo ngir jottali kàddugam Yowaana ngir mu bind ko te yónnee ko ca mbooloo yu gëm yi. Téere bu njëkk ci Kóllère gu Bees gi, ni ñu ko waxe ba noppi, day teg kanamu cosaanu Yesu Kirist, te mu tàmbalee ak benn taxawaay bu fees ak xam-xam.

Téereb cosaanu Yeesu Kirist, doomu Daawuda, doomu Ibraayma. Maatyé 1:1.

Yeesu mujje woon waxtaanam ak Yawut yi di werante bi mu leen noppi daan ak mbirum “doom u Daawuda,” mbir mu Yawut yi mēnuloon a xam lu mu tekki ndare suñu déggoonul woon ak pexe biibēl bu tàmbalee ak mujje. Ñoom xamuñu ko woon, te ñu bare ci Awañtis yi it xamuñu ko. Képp ku bëgg a werante ci juntuukaayu ne jaar-jaar di dellu amaat, day won ne xamuñu ne Israa’il gu yàgg gi mooy misaal u Israa’il gu jamono jii, te seen bañ a gēm pexe boobu, mooy benn ci benn ak seen bañ ga nekkoon ca mujjug Israa’il gu yàgg ga, ba ñuy bañ a xam pexe boobu sax. Yeesu feeñal na pexe boobu ci laajam bu mujj bi mu laaj Yawut yi, ba mu jublu leen ci mbubb mi naan: naka la Boroom Daawuda man a nekk itam doomam?

Saaru Yowaan, benn nekk ne, ca njàlbéen ga, Kàddu ga nekkoon ak Yàlla, te Kàddu ga mooy Yàlla, te Kàddu ga bind na lépp. Loolu nag, ci lu wóor, méngoo na ak yeneen xēt yi nuy wax ci ñoom. Te bu nu toppatoo xalaat ci wax yu mujj yi ci xebaar bu baax bi bindu Yowaan, dinañu gis ne Piyeer, gannaaw ba mu déggee Yeesu di melal ni muy dee, laaj na Yeesu lu xewal ndawul Yowaan.

Bi Piyeer gis ko, mu wax Yeesu ne ko: Boroom bi, waaye nit kii mooy def lu? Yeesu tontu ko ne: Bu soobee mu des ba ma dellusi, loolu yow lu la ci jariñ? Yaw topp ma. Noonu wax jooju siiw na ci biir bokk yi, ne taalibe boobu du dee. Teewul Yeesu waxul ko ne, Du dee; waaye dafa wax ne: Bu soobee mu des ba ma dellusi, loolu yow lu la ci jariñ? Kii mooy taalibe bi di seedeel mbir yii te bind leen; te xam nanu ne seedeem dëgg la. Am na itam yeneen lu bare lool yi Yeesu def, te suñu leen bindoon benn benn, dama foog ne àddina sax du man a yeb téere yi ñuy bind. Aamiin. John 21:21–25.

Piyeer bëgg a xam ni naka la Yowaana di dee, mbaa sax ndax Yowaana dina dee. Tontu biñu ko joxe a ngi ñu ko waxar ñaari yoon ci bérab boobu bi, ba Yeesu waxee ko te gannaaw ga Yowaana dellu wax ne: “Bu fekke ne man laa bëgg mu [Yowaana] nekk ba ma dikk, lu loolu jëm ci yaw?” Yowaana dundoon ba ci Ñaareel Ñëwug Yeesu.

Mēnnga man nga gis a walla dégg dëgg boobu “sax” su fekke nga gēm ne jaar-jaari taarix dafa di dellusi, te itam ne taarix bi war a dellusi, dafay am ci mujjug àddina. Mujjug àddina mooy fa Yowaana nekkon ba mu bind téereb Peeñ mi. Téere bu mujj bi ci xasiday Yowaana déggoo na ak yeneen rēdd yi ci tàmbali ak mujj, ndaxte dafay teg Yowaana ci taarixu xew-xew yi jiite Ñëw gi Ñaareel, fa mu, muy wuutu ñi yégleb ndigalub artu bu mujj bi, yónnee ndigal boobu ci mboolooy gēm yi.

“Ci fan yi jëkk yu Kiristaan ya, Almasi bi ñëw na ñaareel yoon. Ñëwam bu njëkk ba woon ci Betleem, bi Mu ñëwee ni xale bu ndaw. Ñëwam bu ñaareel ba ame woon ci Dunu Patmos, fa Mu feeñale boppam ci ndam ak mäggaay ci Yowaana miy wax Kàddug peel gi, kooku «daanu ci ay tãnkam mel ni ku dee» bi mu ko gisee. Waaye Almasi bi dooleel na ko ngir mu man a muñ gis-googu, te gannaaw loolu Mu jox ko ndigal mu bind ab yégleb ci jàngat yi nekk ci Asi, te tur yi ñu leen tudde day xamle melokaan ak jikko yu bépp jàngat.”

“Leer gi Kirist feeñalaloon jabaram yonent bi mooy sunu cér. Ci xam-xam wu mu feeñale, ñu joxe fa yenn ñaari malaaka yi ak beneen malaaka ba ñu waroon a gis muy wàcc asamaan ak doole gu réy, di leerloo suuf si ak ndamam. Ci téere boobu am na ay waare ci sañ-sañu ñaawte

ga nekk di am ci fan yu mujje yi, ak ci màndargay rab wi. Warunu nekk rekk di jàng ak di xam déeg bu mesaj bii, waaye war nañu ko yégle àddina si ak baat bu wóor te leer. Bu nu jébbalee mbir yii ñu feeñalal Yowaana, dinañu man a yëngal nit ñi.” Manuscript Releases, volume 19, 41.

Mujjeb xebaar bu baax bi ci Yaxya mi ngi xamle yoonu jokkoo ji ni ci ñetti aaya yu njëkk yi ci Peeñ gi, dafa teg Yaxya ci anam wu yonent ci jaar-jaaru Ñëw gu Ñaareel gi. Noonu, muy jëfandikoo “ñëw gu ñaareel” gu njëkk gu Yeesu (Patmos) ngir leeral “ñëw gu ñaareel” gu mujj gi. Lii dafa boole bu mat ak yeneen rëdd yi nuy seet, ndaxte dafay teewal Yaxya ci mujjug àddina si, ci Patmos, fa mu jot Peeñu Yeesu Kirist. Kon naka ci mujjug téereb Macë?

Noonu fukk ak benn bennaar la dem Galile, ca tund ba Yeesu digaloon leen. Ba ñu ko gis, ñu sujjóotal ko; waaye am na ci ñoom ñi amoon sikki-sakka. Noonu Yeesu jegeñsi leen, wax ak leen ne: “Mañ mayees na ma bépp sañ-sañ ci asamaan ak ci suuf. Demleen nag, jàngal xeet yépp, di leen sóob ci turu Baay bi ak Doom ji ak Xel mu Sell mi; di leen jàngal ngir ñu sàmm lépp lu ma leen sant. Te xoolleen, maa ngi ànd ak yéen saa su ne, ba àddina tukki. Aamiin.” Macë 28:16–20.

Ci biir bi, ñu jox Yeesu bépp kàttan, te loolu nag, ci lu leer, mooy kàttanu bindam. Gannaaw loolu, mu sant ngir ñu sóob nit ñi ci turu Baay bi, Doom ji, ak itam Xel mu Sell mi mi yëngu woon ci kaw ndox mi ci Njálbéen 1, ak juróom-ñaari xel yi nekk fa kanam gàngune Yàlla. Ci biir wax jii, dañuy xamle ne war na Kiristaan yi nangu nit ñetti yi ci mbootaayu asamaan ji ni ñett i bind yu beru, bu kenn bokkul ak kenn. Mujju Macë yàggal na rëdd yi, ni beneen juróom-benni yi itam def.

«Kirist def na sóob nuy tegnu duggub ci nguuram gu xel. Mu def ko muy benn sart bu wér, bi ñépp war a topp su ñu bëgg a nangu leen ne ñu ngi ci suufu sañ-sañu Baay bi, Doom ji, ak Xelum Sell mi. Bala nit man a am kër ci kanam mbooloom gëmkaat yi, bala mu jáll bunti nguurug Yàlla gu xel, war na jot màndargay turu Yàlla bi, “Boroom bi mooy sunu njub.” Jeremiah 23:6.»

«Sooñu ci ndox moo di bañ bu gëna tar àddina. Ñi ñu sóob ci tur wu ñetti bi, mooy turu Baay bi, Doom ji, ak Xel mu Sell mi, ca buntu dugg gi ci seen dundug Kiri tennée, dañuy wax ci kanam ñépp ne bàyyi nañu liggéeyu Seytaane, te nekk nañu ay cér ci njabootug buur bi, ay doom Yàlla Buyuur bi ci asamaan. Dañoo topp ndigël li ne: “Génneen ci seen biir, te fees leen seen bopp, ... buleen laal lu sellul.” Te ci ñoom la digeb bi am mat: “Dinaa leen nangu, te dinaa nekk seen Baay, te yéen dingeen nekk samay doom yu góor ak yu jigéen, wax na ko Boroom bi Mannga Amoon Lépp.” 2 Corinthians 6:17, 18.»

«Bu Kiristaan yi diëggoon ci xew-xewu sóob gu tedd gi di baatise, Moom dafay bind kóllère gi ñuy def ngir nekk dëggu ci Moom. Kóllère googu mooy seen giñ gu takku ci Moom. Ñu leen di sóob ci turu Baay bi ak Doom ji ak Xel mu Sell mi. Noonu ñu booleeku ak ñatti doole yu mag ya ca asamaan. Ñu ngi fas seen bopp ngir bañ àddina si te sàmm yooni nguuru Yàlla gi. Li dale fii jëm kanam, war nañu dox ci beesug dund. Duñu toppati sax cosaanu nit ñi. Duñu toppati sax pexe yu jubadi. War nañu dëggal sàrt yi ci nguuru asamaan. War nañu wut ndamu Yàlla. Su ñu saxee ci seen kóllère, dees na leen may yiw ak kàttan yu leen manal a matal bépp njub gu mat. “Waaye ñépp ñi ko nangu, Moom may na leen sañ-sañu nekk doomi Yàlla,

maanaam ñi gëm turam.”» Evangelism, 307.

Yeesu dafay wone njalbéenu mujj gi ci tàmbali bi ci Kàdduam, ndaxte mooy Kàddu gi, te mooy Alfa ak Omega.

Boole juroomi yii benn diis nag, dafay sos nataal bu baax te bu leer lool ci yoonu waxtaan wi nekk diggante Yàlla ak nit, te yeneen dëgg yu am solo lool te am njariñ, “rëdd” yi seede yi yeneen di joxe, dañu leen teg ci kanam te taxawale. Juróom-ñaar “rëdd” yu kàddug wax ci kanam, yu di firndeel Alfa ak Omega. Waaye, lu ci nekk ci téereb Malaki?

Téereb Malasi mooy yedd yu tar ci jubluwaay yi ñàkk kóolote ci biir Aadantis. Mu ubbeek ak xamale ñaari xeetu way-jaamu Yàlla yi nekk ci Aadantis ca mujjug àddina.

Yëgub kàddug Boroom bi ci kaw Israyil jaarale ko ci Malasi. «Bëgg naa leen,» la Boroom bi wax. Waaye yéen ne: «Ci lan nga nu bëgge?» Ndax Esawu doon na magu Yanqóob? la Boroom bi wax. Teewul bëgg naa Yanqóob. Malasi 1:1, 2.

Malasi di nu xamal itam ne ci mu gën a leer ne ñaari xeetu mágkat yi ci mujju àddina bi, ñooy ñaari xeetu saraxalekat.

Te léegi nag, yéen saraxalekat yi, ndigël lii ci yéen la. Bu ngeen déggul, te bu ngeen ko téralul ci xol, ngir jox mággal sama tur, wax na ko Boroom mbind mi, dinaa yónnee musiba ci yéen, te dinaa rëbb seeni barke yi; waaw, ba noppi rëbb naa leen, ndaxte dangeen ko téralul ci xol. Malasi 2:1, 2.

Njalbeenug Malaki di misaal waxtaanu Laodise ak Filadelfi ak ñaari xeetu saraxalekat. Digle nañu saraxalekat yi ñu “dëgg.” Yowaana dafa teewal saraxalekat yi di dëgg, te saraxalekat mooy wone nit ñi Yàlla tànn ci kóllëreem. Léegi ñu ngi ci rëcc gu ñu léebal ba noppi, te dinañu dellu ci rëcc gannaaw bu ñu dul “dëgg” te “duñu” wala “bëgguñu” koo “def ci seen xol.”

Yéen itam, ni doj yu dund, ñu ngi leen tabax ngir ngeen doon kër gu xel mu sell, di saraxalekat yu sell, ngir joxe sarax yu xel yi Yàlla nangu ci Yeesu Kirist. Moo tax it Mbind mi wax ne: “Xool-leen, maa ngi tērēl ci Siyon dojub wet wu mag, tànn te am solo; te ku ko gëm du rus.” Kon nag ci yéen ñi gëm, moom am na solo; waaye ci ñi dégluwoo, “doj ba tabaxkat ya bàyyee, moom la nekk kër gu wet ga gën a mag,” te “doj wu nit ñi tēbbu, ak xeer wu ñu ci daanu.” Loolu dal na ci ñoom ñiy daanu ci kàddu ga ndax ñu dégluwoo; te loolu itam lañu leen sàkkaloon. Waaye yéen, xeet wu tànn ngeen, saraxalekat yu buur, xeet wu sell, askan wu Yàlla moom-oon boppam, ngir ngeen yégle mággal yi ci Ki leen woo jële leen ci lëndëm, dugal leen ci leeram gu yéeme: yéen ñi nekkoon jaar-jaar amul woon askan, waaye léegi nekk ngeen askanu Yàlla; yéen ñi jotul woon yërmande, waaye léegi jot ngeen yërmande. 1 Piyeer 2:5–10.

Saraxalekat yi mooy nit ñi Yàlla tànn, te ñu di leen nattu ci “doju wet wi” bi nekk ci fondamaañu kër Yàlla ga. Doju wet wi mooy li ñépp yeneen doj yi nekk ci fondamaañ bi di méngoo ak moom, te itam mooy doju bi yenu diisub kër Yàlla gépp. Doju wetu Miller mooy “juróom-ñaari yoon yi” yu nekk ci Levitikus ñaar-fukk ak juróom-benn. Doju wet wi, walla doju ba ñi tabaxkat yi bañoon, mooy nettali dëgg bu aju ci tabaxu kër Yàlla ga, te loolu dañoo ko faramfacceel bu baax ci bind yi mággal ci Binu Kàddug Yonent bi. Benn fànn ci mbirum doju jëkk bi ñu bañoon mooy ne,

gannaaw ba ñu ko bañee, ñu weesu ko. Te dale foofa, tabaxkat yu kër Yàlla ga daan nañoo dajale saa su nekk ci doju wet wi, bi ñu weesoo ci seen bérabu liggéey. Nekkoon na doju njéggi.

Ci téereb Malaki, Yàlla xamal saraxalekat yu bon yi, ñi ñu itam di wax doxalin Laodise yu ndof yi, ne dina leen te ba noppi ba noppi mu “rëbb” leen. Mu di leen rëbb ndaxte duñu “dégg” te duñu “teg” xibaaru Eliya ci seen xol. Xibaaru Eliya moo delloo xolu baay yi ci doom yi, te xolu doom yi ci baay yi. Wàññi xol seen jubluwaay mooy dégg xibaaru Eliya ci baay ak doom, te loolu mooy njàng mi ci njëkk ak mujj. Dégg xibaaru njëkk ak mujj rekk doyul; war nañu koo teg ci xol. Nangu xibaaru Eliya mooy koo teg sa xol. Su saraxalekat bañee dégg njàng moomu, dees na koo rëbb.

Ñoom ñoo teg seen bopp càcc gi ba noppi bi ñuy tàmbalee ci atum 1863 liggéeyu bañ dëgggu cosaan bu njëkk bi Miller gis woon, te dara lañu deful ludul yokk seen bañ boobu ba tey jii. Waaye doonte ne càcc gu yokk gii tàmbali na ci 1863, (ndaxte ñoom dafa leer ne ñuñu a ngi ci càcc), waaye càcc gi nekk ci jamonoy ëllëg, mooy am bi ñuy tufli leen génne ci gémmini Boroom bi ca yoonu Dimaas. Njëlbéenu Malasi moo melal mujj ga, ndaxte mujj ga mooy waare bu mujj bi ñu jox saraxalekat yu xel ak yu ñakk xel. Ñi am xel ak ñi ñakk xel ci Malasi dañu leen tegtal ni Esaw ak Yàkkóoba. Mag ba muy màndarga kóllëre gi jaar ci ndonal njëkk-doomu juddu, te ñu koy juumook doomu ndaw. Mag ba mooy ki njëkk te ndaw ba mooy ki mujj.

Ci Malaki, Esaw ak Yàkkóob ñépp ñoo di Adventist yu Lawodise; waaye kii mujj ji dafa dégg baatub Boroom bi, tuub, te soppi turam nekk Israyil. Mag ji, ki njëkk ji, dëggul woon. Yàkkóob dégg na baatub Boroom bi ci guddi ga mu géntoon te gis malaaka yi di yéeg ak di wàcc ci kaw eskale bi, buy tektale Kirist. Yàkkóob day tektale Adventist yu Lawodise yi ci jeexital àddina si, ñuy soppi nekk yu Filadelfi suñu amee xew-xewu ñetti aaya yu njëkk yi ci Peeñu 1, ni ko Yowaana ak géntug Yàkkóob gu eskale gi ak malaaka yu di yéeg ak di wàcc di wonale. Xew-xewu woowu mooy màrka bu tàmbalee soppi Yàkkóob mu nekk Israyil, waaye Filadelfian bi. Jeexital nettali soppi Yàkkóob mooy ba mu bëree ak Kirist ca Penuel. Noonu, nettali bàkku juddug Yàkkóob tambalee na ci ñetti aaya yu njëkk yi ci Peeñu kapitul 1, baatub artu gu mujj gi di ubbee, te mu jeex ci jamonoy juróom-ñaari musiba yu mujj yi, di jamonoy njàqare ga.

Ñeenti mboolem tàmbalee ak jeexital yi, “rëdd ci kaw rëdd,” seedeel nañu yégleb Pexe gu Yeesu Kirist. Laaj bi mooy ndax saraxalekat yu ñakk xel yi dinañu dégg mbaa duñu dégg.

Ku barkeel mooy ki jàng, ak ñi dégg baat yii ci waxu yonent bii, te sàmm li ci bind: ndaxte waxtu wi jege na. Peeñu 1:3.

Sarxalkat yu xam li Xelmi wax ci kèrgëm yi, dégg nañu yégleb Eliya. Miller moo doon Eliya, te am na ñu ko dégg, waaye ñeneen bañ nañu.

“Ñu barey ñooñu nag ñu jiitewoon leen ba ñu nangoo dëgg gi William Miller waare, te yebalkat Yàlla yi ñu feddali leen ci xel ak kàttanu Ilyaas ngir yégle bataaxal bi. Ni Yaxya, jiituji Yeesu bi, noonu it ñi waaree bataaxal bu màgg bi dafa waraloon leen ñu teg bëccëg bi ca rootu garab gi, te woo nit ñi ñu jur meññef yu yelloo ak tuub seeni bàkkaar. Seenii seede dafa njëkk a yëngal te di dëgéral ngëmboori mbootaay yi, te feeñal seen dund ak seen tày. Te bi yégle bu tar bi ñu xumboon ngir daw mer mu ngi ñëw jolli, ñu bare ci ñi booloo woon ak mbootaay yi daldi jot bataaxal bu wéral bi; ñu gis seeni delluwaay, te ak rangoo yu metti yu

tuub ak metit bu xol bu xóot, ñu toroxalu seen bopp kanam Yàlla. Te bi Xelu Yàlla daldee ci seen kaw, ñoom itam ñu dimbali ci yégle xaacu bi ne: ‘Ragal-leen Yàlla, te jox Ko ndam; ndaxte waxtu àtteem bi agsi na.’” Early Writings, 233.

Miller dañoo woon nañu ko ci Eliya ak Yaxya mi di Sóobkat, ndaxte Yaxya mi di Sóobkat defar na yoon wi ngir ñëwug njëkk bi Kirist, te Miller itam defar na yoon wi ngir Kirist ñëw ca Bu Gëna Sell ba ci kër-yàlla asamaan bi ca 22 Oktobar 1844. Malasi wax na bu leer liggéeyu Yaxya ak Miller.

Xooluleen, dina yónni sama ndawsi, te dina waajal yoon wi ma jiitu; te Boroom bi ngeen di seet, dina fekki gaaw ci kërëm gu sell gi; mooy ndawsi kóllëre gi, ki ngeen di bannexal seen xol ci moom. Xooluleen, dina ñëw, nii la Boroom gàngoor yi wax. Waaye kan moo man a muñ bésu ñëwam? Te kan moo man a taxaw bu feeñee? Ndaxte mu mel ni safara buy seetal di laab, te ni saabu raxaskat yi. Dina toog ni kuy seetalaat di sellal xalis; dina sellal doomi Lewi yi, te dina leen setal ni wurus ak xalis, ngir ñu jox Boroom bi sarax gu jub. Noonu saraxu Yuda ak Yerusaleem dina neex Boroom bi, ni ci fan yu yàgg ya, ak ni ci at yu jëkk ya. Te dinaa jegesi ci yeen ngir àtte; te dinaa doon seede bu gaaw ci kaw jibar yu njibar, ak ci kaw njaalookat yi, ak ci kaw ñi di giñ fen, ak ci kaw ñi di tooñ surga ci peyam, jigéen ju ñàkk jëkkër, ak gone gu ñàkk baay, ak ñi di wëlbati doxandéem bi ba ñàkk yoonam, te ragaluwuñu ma, nii la Boroom gàngoor yi wax. Ndaxte man maay Boroom bi, duma soppiku; moo tax yeen doomi Yàggóoba, dungeen alag. Malasi 3:1–6.

Ni Miller, ci doxandéem bi ci wàllu jaar-jaaram, liggéeyam dafa tegu woon ni yékati fondasiyonji kër Yàlla gi. Li mu defoon ca njàlbéen ga war na misaalal beneen liggéey buy firndeel jeexital kër Yàlla gi. Liggéey boobu mujj soxla na beneen doxandéem ngir joxe trompet bi ab baat bu wér te leer. Miller ak yégleb malaaka bi njëkk yégle woon ubiteb àtte, te doxandéem bi Miller di misaalal ci mujju Adventisme bi dina yégle tëjiteb àtte.

Ci téerey Malaasi, Boroom bi dig na indi àtte “ci kaw njibarukat yi, ak njaalookat yi, ak ñiy wax juróomte gu dul dëgg, ak ñiy tooñ surga buñu fey ci peyam, jigéen ji kéef, ak xale bi amul baay, ak ñiy dëddu doxalin doxandéem bi ci yoonam, te ragaluma ma.” Ñi ñuy wax fii mooy ñi “ragalul” “Boroom mboolem mbooloo yi.” William Miller mooy ndaw li nekk yonnent bu njëkk baans bi, miy woo nit ñi ñu “ragal Yàlla.” Bëgg a bañ sas yi mooy bañ ragal Yàlla.

Ndaxte, xoolleen, bés bi dina ñëw, di lakk ni furno; te bépp kuy réy-réylu, waaw, ak bépp kuy def lu bon, dinañu mel ni gâce; te bés bi di ñëw dina leen lakk ba noppi, kàddu Boroom gàngoor yi, ba du bàyyi ci ñoom mbaa reen mbaa cariit. Waaye yéen nag, yéen ñi ragal sama tur, Jant bu njubte dina fenk ci yéen ak wér-gu-yaram ci i laafam; te dingeen gén, di mág ni nag yuñu yar ci èttu. Te dingeen door bàyyi way-bon ña; ndaxte dinañu nekk dóom suuf ci suufu tànk yéen, ci bés bi may def loolu, kàddu Boroom gàngoor yi. Fàttalikuleen yoonu Musaa, sama jaam, mi ma ko santoon ci Oreb ngir Israyil gépp, ak dogali yi ak àtte yi. Ndaxte, xoolleen, dinaa leen yónni Eliya, yonent bi, bala bés bu mag bi ak bu tiitlu gu Yàlla Boroom bi dikkee: te mooy delloo xol yi baay yi ci seen doom, ak xol yi doom yi ci seen baay, ngir bañ ma ñëw dóor suuf si ak rëbb. Malaki 4:1–6.

- Njàlbéenu Biibël bi (Génèse) ak mujjug Biibël bi (Révélation).

- Njèkku Kàddug Yàlla gu Yàgg gi (Genes) ak mujjug Kàddug Yàlla gu Yàgg gi (Malasi).
- Njèlbéenug Kóllëg bu Bees gi (Matiye) ak mujju Njèlbéenug Kóllëg bi (ndawaat Yàlla wax ji).
- Ndomboxalinu Seede Yowaana (Xibaaru Bu Baax bi ci Yowaana) ak mujjug seede Yowaana (aat itam Peeñu gi).
- Ndamlii Malasi ak mujju Malasi.
- Njèlbéenu xibaaru xel bu baax bi ci Matye ak mujjug xibaaru xel bu baax bi ci Matye.
- Ndawul Yoxanaa xebaar bu baax bi ak mujjug Yoxanaa xebaar bu baax bi.
- Ndorteel njenti xaajal yi ak mujj gi ci ñenti xaajal yi.

Bu nu dindi tàmbali yi walla mujji yi ñu tudd lu ëpp benn yoon, loolu day tollook juróom-ñettari rëdd yu yonent yi, yu war a booloo te teg ci ñetti aaya yu njèkk yi nekk ci Peeñug Yóbbante bi. Kon nak, lu jëm ci mujju Génèse?

Saare Njèlbéen ga fukki fanweeri jeex na ak deeju Yuusufa.

Noonu Yóosëf dee, bi amee y at ak fukk; ñu def ko mbalsam, te ñu dugal ko ci ab gaal gu dee ca Misra. Genesis 50:26.

Saar fukk ak juróom-ñatt fésal na deenju Yàqub. Deenju Yàqub, bi mu jiitu ci saar fukk ak juróom-ñatt, te gën a jiite ba jëm ci deenju Yuusufa ci ay aaya yu mujji ci saar juróom, moo teg màndarga Alifaa ak Omega ci kow ñetti saar yu mujji yi ci Njèlbéen, ngir muy mujjug téereb Njèlbéen.

Ñaari dee ñaare yóoyu ñu leen jëfandikoo muy ay simbòl yu tàllal ndamliw ak jeexital ngir njàppug Israyil ci Misra. Ci tambaale bi, yaramu Yàqub ñu ko delloo ngir suul ko ak ay baayam; te ba Musaa génnee Misra, mu yóbbu yaramu Yuusufa ngir suul ko ci bàmmeele ay baayam.

Móoñse jël na bërab Yuusëf ànd ak moom; ndaxte dafa waatlu woon doomi Israyil bu wér, naan: Yàlla dina leen seetsi wóor-wóor; te yéen dangeen yéeggal sama bërab bàyyi fii ànd ak yéen. Eksóod 13:19.

Mujj ga Genesis mooy ay ñett aaya yu mujj la. Ci aaya ñent-fukk ak juróom-ñett bi, Yàqub (Israayil) yégle ay barke ci kaw fukki doomam ak ñaar, te wax yooyu dañu leen jëfandikoo bu baax ngir wax ne, dañoo doon waxi yonent yu jëm ci li di xew ci ñoom fukki xeet yooyu ak ñaar ci “bés yu mujj yi” ba àtteb seetkat bi.

Noonu Yàqub woo ay doomam, ne leen: «Dajleen, ngir ma wax leen li leen di dal ci fan yu mujj yi. Dajleen, te déglu, yéen doomi Yàqub; te déglu Israayil seen baay.» Njèlbéen ga 49:1, 2.

Ci “bés yu mujj” yi mbugalug xel mi, Boroom bi dig na dajale ay doomam fukk ak ñaar, yi téere Peeñ mi diiralee ni ñoom ñoo di nit ñi ñaari téeméeri junni ak ñeent-fukk ak ñeent. Nñoñu la Yowaana diirale ci téere Peeñ bi. Nñu ngi leen di dajale jaarale ko ci woote gu joge ci Yàqub, mooy woote gu joge ci seen jaar-jaaru tàmbali gi ñu leen wax ne nañu ko “dégg,” te “topptoo” ko. Ci bés

yu mujj, ñi doom yu Yàqub di misaal “dégg” nañu benn yégle, te “topptoo” walla, ni Yowaana waxe, “sàmm” yi ci bindees. Woote la gu joge ci baay bi jëm ci doom yi; mooy yégle Eliya bi. Ñi ñu woo, ñoom lañuy wax “doomi Yàqub,” te itam war nañu “topptoo Israayil,” seen baay.

Esawu ak Yàqub ci Malasi mel nañu ak janq yu xelu ak janq yu ñàkk xel. Woote bi bawoo ci seen baay Yàqub ak seen baay Israayil, di wone ne bu woote bu mujj gi agsee, kenn ku nekk mooy Abantis buy bokk ci Laodise, te tànn bi dees na ko teg ci seen loxo: ndax dafa bëgg nekk doomu Yàqub, naxkat bi, walla doomu Israayil, ki not. Li leen may ñu mana tànn mooy dooley sàkk gu nekk ci biir yégle bi. Su ñu jàngee yégle bi, dégg ko te sàmm ko, kon ci dooley sàkk gu mel ni ga taxoon yépp mbir am solo, dees na leen soppi ba ñu nekk doomu Israayil. Baña dégg mooy saxal ci nekkinu Yàqub, naxkat bi.

Woo woote gi Yàqub, te itam di woo woote wax jiñ bu ubbeeku ci Peeñ mi, mooy màndarga bu am solo ngir xam ko. “Juróom-ñaari yoon yi” yi ci Leweetik fanweeri juróom-benn ak juróom-ñaari, jàngale ne amul wooso bu dajale, su fekkee ne jiitu ko wommat. Téeméer ak ñeent fukk ak ñeent junni ñi mooy ñi ñu wommat ba noppi ngir woo woote bi. Dégg gii, Bibil bi di ko jëfandikoo tey di ko fësal ba ci ay yoon yu bari.

Dégluleen kàddu Boroom bi, yéen xeeti àddina yi, te yégle ko ci dunu yu sore yi, ngeen wax ne: Ki tasaaroo Israayil, mooy ko dajale, te mooy ko sàmm, ni sàmmkat di sàmm ay juram. Yeremi 31:10.

Kóllère gi yeesaat ak ñaar-fukk ak ñeent junni ak ñeent-fukk ak ñeent ñi, dafay ëmb digeb ne Yàlla dina bind yoonam ci sunuy xol. Waaye ñi Boroom bi defal jëf ju bindikat jii, dafa jiitu woon ne tasaaroo nañu.

Teetub Boroom bi dellusiwaat na ma, ne wax naan: Yow doom-a nit ki, sa bokk yi, waaw sa bokk yi, góor ñi bokk ci sa xeet, ak kërug Israyil gépp, ñoo tax waa Yerusaleem wax ne: “Dëdduleen ak Aji Sax ji; suuf sii, nun lañu ko jox muy cér.” Moo tax waxal ne: “Li Aji Boroom bi wax mooy lii: Doonte sax naa leen fu sore ci biir xeet yi, te doonte tas naa leen ci diggante réew yi, waaye dinaa nekkal leen tuuti bërebu sell ci réew yi fa ñuy dem.” Moo tax waxal ne: “Li Aji Boroom bi wax mooy lii: Dinaa leen dajale genn ci xeet yi, di leen booloo génne ci réew yi fa ñu leen tasoon, te dinaa leen jox suufu Israyil.” Ñu dinañu dem fa, te dinañu fa dindi mboolem mbir yu araamal yi ak mboolem xucc yi. Te dinaa leen may benn xol, te dinaa def ci seen biir ruu bu bees; dinaa dindi xolu doj bi ci seen yaram, te may leen xolu yaram. Esekiyel 11:14–19.

Am nañu war a waxaat lu ëpp ci dajale gi ñeel juróom-ñaari fukki junni ak ñeenti ci mbirum “tasaar bi,” waaye dafa war nu jëkk a boole xalaat yi ci saytu màndarga Alpha ak Omega ci juróom-ñeenti yiñuy seet.

Ñaari mbooloo ñaar lañu feeñal ci ñetti saar yu mujj yi ci Ginéese. Am na mbooloom ñi rebel, te am itam mbooloom ñi ñu xam ne ñoo am xel. Ñoom ñépp dégg nañu baat buy wax ne: lii mooy yoon wi, doxleen ci moom; waaye benn mbooloo bañ na déglu trompet bi te dox ci yoon yu mágga ya. Mbooloom ñi rebel ci Ginéese 48 ba 50, xeetu fukk ak ñett la leen di tegtal.

Ci njàlbéenu Israyil gu yàggoon ga, amoon na fukk ak ñett giir, te ci njàlbéenu Israyil gu bees gi itam amoon na fukk ak ñett taalibe. Benn taalibe biñu weccale ci yeneen fukk ak ñaar taalibe yi, (ni Efrayim weccalee ci yeneen giir yi), ñoom ñaar ñépp ay misaalu réer lañu. Rakku jigéen White wax na ci lu jub ne Yudaa doom-u-jigéen bu ñàkk xel la.

“Am na woon te dina am na nekk ba fàww ay diggu ci biir dugub ji, ay janq yu ñàkk xel ànd ak yu am xel, ñi amul diw ci seen ndab ak seen làmp. Amoon na ci kërceg Kirist mi sos ci suuf ku bëgg alal, mooy Yudas, te dina am ay Yudas ci kërceg gi ci bépp xàll bu jaar ci ay jàmmonooy nettaliitam.” Signs of the Times, 23 Oktoobar 1879.

Yuda Iskariyoor dafa doonoon buy xel; mu nekkoon mbubb mu bon te su fekke ne doonoon buy xel, kon itam mu nekkoon waa Laodise.

“Nekkinug Kërce gi ñuy tekki ci janq yu ñàkk xel yi, ñu wax itam ne mooy nekkinug Lawodise.” Review and Herald, 19 Sulet 1890.

Ñaari Yosef ñaar, ñépp jot nañu barke ci Yankóob ci saraxal bu ñent-fukk ak juróom-ñaar ci Njàlbéen ga, te dale ci booba di nañu leen wax ne ay “xaaju giir yu nekk ci diggante.” Doonte ay xaaju giir lañu woon walla déedéet, teewul da ñoo doon ay giir. Yudas Iskariyoot wuutu nañu ko ak Matiyas ngir feesal fukki ak ñaaréelu berab ba Yudas Iskariyoot yoroon. Yudas taalibe la woon, te ci melokaan woowu—fukk ak ñatt taalibe la amoon ci mujju Israa'il gu yàgg ga, ni mu mel ni fukk ak ñatt giir la amoon ci ndoorteel ga.

Doomu Yuusufa Efrayim (xeeti askan wiir fukk ak ñett) nekk na misaalu njàngale ga bi ba fukki xeeti bëj-gànnari réew mi dajaloo ci ndimbalug Yeroboam, te séddale nguur gi mujj ci fukki xeeti bëj-gànnari réew ak ñaari xeeti bëj-saalum réew. Lu tax maa ngi jàpp Efrayim doom Yuusufa ne mooy misaalu njàngale, waaye du mbokkum Manase? Njàngale gi ñu boole ak Efrayim tàmbalee na ci xaaj bu ñeent-fukk ak juróom-ñaar, bala Yàqub barkeel fukki doomam ak ñaar. Ci xaaj bu ñeent-fukk ak juróom-ñaar, Yàqub barkeel na jëkk Yuusufa ñaari doomam. Gannaaw Manase mooy taaw bi, Yuusufa yaakaar na ne barke bu njëkk bi ci ay doomam war na wàcc ci Manase, te Yuusufa dafa jeng ci Yàqub mi tànn Efrayim.

Ndorteelu Efrayim ci niki ndawlu ñi Yàlla tann am na seede gu jëm ci weddi, te mujju Efrayim mooy tasaaru “juróom-ñari yoon” bu Levitik ñaar-fukk ak juróom-benn wax, tambalee ci 723 baat bu jiitu Kirist ba ba 1798. Ci 723 baat bu jiitu Kirist, fukki giir yu bëj-gànnar, nguuru Efrayim, (mi ñuy wooye itam Israyel) jot na ci ñaga bu rey niki nguuru ci yonent yoonu Biibël. Ñaga bu rey boobu dafa tambali yonentug jamono ju mujje ak kàttanu paap ak nguuram jot ci ñaga bu rey ci 1798. Ñaga bu rey bu kàttanu paap jot ci 1798 dafay misaal mu wone reeraan bu mujj bu Babilon, su buur bu bëj-gànnar dee “agg ci mujam te kenn du ko dimbali” ci Daniyel fukk ak benn, saar ñent-fukk ak juróom. Weddi ak reeraan Babilon ci fan yu mujj yi dañoo misaaloo ak weddi ak reeraan kàttanu paap ci 1798, te loolu itam dañoo misaaloo ak weddi ak reeraan nguuru Efrayim (Israyel) ci 723 baat bu jiitu Kirist, te loolu itam dañoo misaaloo ak weddi Yuusufa ci kanamam baayam ci xel mu sell mu yonent, ni ko njeexital Njèlbéen wone.

Ndogalu gi Efrayim di wone mooy misaalu moo tàmbalee ak ndogalub baayam (Yóseef) ci kaw baayam (Yàqub). Ci mujj, mu indi ci ndogalub fukki giir yu bëj-gànnar yi, te loolu di jur “wesaare gi ñuy tegtal” ni “juróom-ñaari yoon” ci Lewiitik ñaar-fukk ak juróom-benn. Diiru jamono ji nguur gu bëj-gànnar ga wesaaree, ñu xàj ko ñaari ay diir. Benn di jeex ci atum 538, te beneen bi di jeex ci 1798, te ñépp di jublu ci yégle bi ñu ubbi tegtalam lu jiitu nag mu ñàkkal ci téereb Peeñug Yàlla. Yégle boobu mooy wone bërebu mujj bu Babilon daan. Ci bépp waymark ci jaar-jaari waxu Efrayim, ndogal mooy mel ci kanam. Naka noonu itam la ndogalub taalibe bu fukk ak ñett ba, Yudaa Iskariyot, mel. Loolu ñaar la ci seede yi di wone ne nimeru fukk ak ñett misaalu ndogal la. Waaye kenn manul ràññee dëgg yu sell yii su fekke ne taxawul ci fondasiyoŋi Adavantis bu ñu sosoon ci kow dëgg gu jëkk gi Miller gis ak dëgg gu jëkk ga Adavantis bàyyi.

Mujj gi ci Génesis déggoo na ak bépp yeneen xarala yi nu doon seet. Ci tënk mi:

Ca njàlbéen ga, ñett ñu àjjana yi di Baay bi, Doom ji ak Xel mu Sell mi seede woon ñu bindug asamaan ak suuf, te loolu Doom ji moom miit mooy Kàddu gi moo ko def. Kàddu gi nekk na yoonu waxe bi jóge ci Baay bi jëm ci nit ñi, te itam Kàddu gi rekk mooy yoon wi nit ñi man a waxe ak Baay bi. Baatu Baay bi, Doom ji moo ko jox malaaka Jibril, mi wuutu Lusifeer (ki yore leer gi) gannaaw ndàqareem ci asamaan. Jibril dafay jot leer gi, walla ndigël gi, te yébbë ko ab yonent, moom mi nekk bind bu sell, bi ñu sàkk, te ñu teg ko ngir jàllale ndigël gi jóge ci Baay bi jëm ci njaboot gi daanu. Ndigal li ñu jox yonent bi dafañu ko bind, ba noppi yébbë ko nit ñi. Ci bépp jéego ci yoonu jokkoo wi, ndigël gi sell na, te moo tax yonent yi, doonte nit yu daanu lañu, war nañu nekk yu sell. Bu fekke ne ndigël gu sell gi jàll na ba agsi ci loxo nit ku daanu, nit ku daanu am na mën-mënu jëfandikoo ndigël gu sell ak loxo yu ñu sellalul. Noonu, leeru ndigël gu sell gi jur na leer ak lëndëm itam. Bu ndigël gi nit ñi boka ci njabootu nit ku daanu jote ko, dafa yor doole ju bind jooju sax ji bind lépp, te mooyu doole ji jubbale ki ko jot. Njàlbéenu yoonu jokkoo wi dafay wone mujjug yoonu jokkoo wi. Kon nag, suñu déggée ndigël gi, jàng ko te sàmm ko, ndigël gi dayaatu sàkk nit ñi yu daanu ci meloom Doom ji.

Ku barkeel ñeel mooy ki jàng, ak ñi dégg kàddu yi ci waxu yonent bii, te di sàmm li ci bindu: ndaxte waxtu wi jege na. Peeñug Yàlla 1:3.

Yowaana dafay misaal nit nit aadaama bu réer ci “bés yu mujj yi” ci àtteb seetkat bi, ñiy dégg baat bu nekk ci ginnaawam te dañuy walbatiku ngir jot ndigal li di jiite jëm ca passé ba. Ñi nangu te def ndigal li bañ a nekk rekk benn cér ci seen dund, waaye mu nekk seen dund gépp, ñoom dees leen àtteb jubal fa ak saa si. Ñuñu jubal mooy ñuñu sellal. Bi ñi jàng te dégg ndigal li Baay bi yónni, nanguwul ndigal li te ñuñu sellal, loolu jaar na ci dooley bind buy nekk ci biir ndigal li. Dooley bind jooju mooy matal liggéeyu jubal nit ñi, bu nit ñi gëm ni Ibraayma daan gëme. Ndigal li di leen jàngale ngir ñu walbatiku te déglu baat bi nekk ci ginnaaw, miy jiite jëm ci yoon yu mag ya, yu di dëgg yi di cosaan. Ndigal li di leen gindee ci dëgg gépp, te bi ñuy dox ci yoon yu mag ya, dañuy dox ci yoonu ñi ñu jubal.

Waaye yoonu aji-jàngat yi mel na ni leer gu xonq, buy gën a xonq ba agsi ci bëccëg bu mat. Yoonu ay ñaawkat mooy lëndëm: xamuñu li ñuy daanu ci. Sama doom, déglu samay wax; teg sa nopp ci samay kàddu. Buñu sori sa bët; denc leen ci biir sa xol. Ndaxte ñoom a di dund ci ñi

leen gis, te di wér-gu-yaram ci seen yaram wépp. Aaral sa xol ak wàllu gu mat; ndaxte ci moom la ubbiku dund gi. Soreel ci yaw gémmin gu weng, te lip gu jubadi soreel ko fu la neex. Na say bët xool jubb, te na say bàttaxaan xool jàkkarloo ci kanam. Seetal yoonu say tànk, te na say yoon yépp sax. Bul jeng ci ndeyjoor mbaa ci càmmoñ; dindi sa tànk ci lu bon. Kàddu yu Xel mu Sell 4:18–27.

Ñi ñuy màndargat ci ndigal bi ñu jottali, dañuy dox ci yoon wi di firndeel leer gu gën a yokku; waaye noonu la boppam leer googu di gën a lëndëmël yoonu ña bon ña. Leer day weesu ak lëndëm. Kàttanu mbind mi santaane woon ca njàlbéen ga ne na am leer, mooy jur ci nit ñi ca mujj ga benn xeetu jëfandikoo bi leer defe woon ca njàlbéen ga. Kurélu ñi nanguwul dégg baat ba ca gannaaw, te moo tax ñuy tànn di dox ci yoon wu lëndëmël, “rëcc” nañu ci Kàddugam, ndaxte dañuy rëcc ci doj wu sampu, doj wu yàgg a natt. Baat bi mooy Alfa ak Omega, te bu ñi ñu may njubte déggée wax yooyu te jébbal seen xol ci wax yooyu, dañuy denc wax yooyu ci diggu seen xol, ndaxte Alfa ak Omega day delloo seen xol ci baay ya, (at ya weesu) te xol yi baay ya di jublu ci mujj gi.

Yoonu nit ñu jub si mooy jub; yaw miy gën a jub, yaa di natt yoonu nit ñu jub. Waaw, ci yoonu say àtte, Yàlla, nun xaar na nu la; bëgg-bëgg sunu xol mooy sa tur ak fàttaliku la. Ak sama ruu maa la bëgg ci guddi; waaw, ak sama xel bi nekk ci biir sama bopp dinaa la seet bu njëkk: ndaxte bu say àtte nekkee ci suuf, waa àddina dinañu jàng njub. Isaaya 26:7–9.

Yàlla dafa natt, walla dafay àtte, ñi dox ci yoonu jub ña, te daf ko ci “bés yu mujj yi” ba ay àtteem nekk ci suuf si. Ñi jub ña mooy ña xaaroon Boroom bi ngir matale waxtu bi mu yàgg ci léeb bu fukki janq yi. Bëgg-bëgg ñiy dox ci yoonu xam-xam buy yokku, mooy am njàngum gën a réy ci turu Yàlla, maanaam ci jikkoom. Ña xaaroon seen Boroom, ñooy ñi yégle bataaxal artu bu mujj bi, ndaxte ñooy ñi yégle Yuuxu Gudd-di-Nëw, te loolu mooy, ci lu wóor, njëkk bi ci biir ci Kàddug Yàlla gi nekk ci Peeñu 18, te beneen bataaxal bi, bu biti, topp ko.

Gannaaw loolu ma gis beneen malaaka mu wàccee asamaan, yor kàttan gu réy; te suuf si leer ak ndamu. Mu wax ak baat bu dëgër bu am doole, naan: “Babilon bu mag bi daanu na, daanu na, te muy kër dëkkukaayu rab yi, ak bëru bépp xel bu bon, ak pàkk bépp picc bu sellul te ñaaw. Ndaxte xeeti àddina yépp naan nañu ca biiñu merum njaaloom jigéenam bu ndaw si, te buur yi ci suuf njaaloo nañu ak moom, te jaaykat yi ci suuf bareel nañu alal ndax yokkute ay bégam yu tar.” Noonu ma déggat beneen baat bu jóge asamaan, naan: “Génneen ci moom, yéen sama xeet, ngir ngeen bañ a boka ci ay bàkkaaram, te bañ a jot ci ay mbugalam.” Peeñu 18:1–4.

Bi malaaka Kàddu Yàlla gu ñett-fukki juróom-ñaar ci Téereb Peeñ bi wàccee 11 Sàttumbar 2001, mbooloom Adventiste yu fanweeri bés bi bañ na wooju mujj gi ngir dellu ci yoon yi yàgg. Booba mu bàyyi di béjjën wi tektal Protestantisme dégg gi ci États-Unis. Ci jamono jooju, pasteefug nattu tàmbaalee na ñeel ñi tànn a yóbbu xebaraar baat bu dëgër boobu te lekk ko, ni ko Yowaana melaloon, ba malaaka Kàddu Yàlla gu fukki ci Téereb Peeñ bi wàccee ca ndoorteelu Adventisme bi 11 Ut 1840. Xeetu réew mu xel mi jàppoon mbubb mu tektal Protestantisme dégg gi bañee yégleb malaak bu njëkk bi, teg ca topp yooni Protestantisme gu dikk ngir bàyyikoo Yàlla ca ndoorteelu Adventisme bi.

Bii gëmmiñu Protestant bi dëgg, ñi ko joxoon ñi nangu woon yégle bi nekk ci téere bu ndaw bi mu doon ci loxo malaaka bi ci Peeñu Yowaana fukki saar. Njariñu nattu gi ci njàlbéenu Adventisme, diggante 1840 ak 1844, dafay teewlu njariñu nattu bu nekk ci mujju Adventisme, dale ko ci 11 Septambar 2001 ba ca yoonu Dibeer ba ci États-Unis. Ci biir jëfandikoo gu njëkk gi diggante 1840 ak 1844, ak njariñu nattu gi tàmbalee ci 11 Septambar 2001, loolu muy tënk ci soppi gu dispensasiyoŋal, jógé ci jëmm ju njëkk ju way gëm ña yoroon mbubb mu Protestantisme, jëm ci benn jëmm ju bees ju way gëm ña di yër mbubb mu Protestantisme bu dëgg.

Lu gën a am solo ci sunu xalaat ci yoonu ñi ñu jubbël mooy ne ci biir moomu jaar-jaar am na benn ñàkk yaakaar buy màndarga tàmbali waxtu bi Mu yàgg. Ci waxtu woowu, ñi takku yoonu dëgg gi di xaar seen Boroom, te mooy waxtu buy jeex ak ubbiteg message bi Midnight Cry. Jéego nattu boobu ca tàmbaliku Adventism bi jeex na bi message bu Midnight Cry jeexee 22 Oktoobar 1844. Jéego nattu boobu ca mujj ga day jeex ngir ñi Yonent Yowaana di tegtal ci yoonu alxuraan bu Dibeer bi ci États-Unis. Message bu Midnight Cry ca mujj ga dina jeex, ni ko deme woon ca tàmbali ga; te ca tàmbaliku Adventism bi, message bu Midnight Cry ubbiwoon nañu ko lu jiitu mbàjjanug jeexital jéego nattu boobu. Message bu Midnight Cry ca tàmbali ga, léegi dañuy koy ubbite ca mujj ga.

Janqaliku xel yi ñu justifiyé dugg ci kóllëre ak Yàlla bi janqaliku dof yu bon yaa ngi dugg ci kóllëre gu dee.

Ñoom mi mu wax ne: Lii mooy noppalu gi ngeen di may ñi sonn noppaliku; te lii mooy yeasal gi; waaye bëgguñu woon dégg. Waaye kàddug Boroom bi nekk ci seen kaw mel ni ndigël ci kaw ndigël, ndigël ci kaw ndigël; rëdd ci kaw rëdd, rëdd ci kaw rëdd; fi tuuti, fa tuuti; ngir ñu dem, daldi daanu ginnaaw, ba noppi damm, te ñu tëj leen fiir, ba jàpp leen. Moo tax dégleen kàddug Boroom bi, yéen nit ñi di ree, yiil nguur gi ci askan wii nekk Yerusaleem. Ndaxte wax ngeen ne: Nun def nanu kóllëre ak dee, te ak sëfara am nanu dëppoo; bu yar ba di daw buy dal ci kaw nit ñi rombee, du nu dikkal; ndaxte fen tax nanu sunu làqukaay, te sotto nanu sunu bopp ci kaw neen. Looloo tax Boroom Yàlla nee: Seetal-leen, maa ngi teg ci Siyoŋ ab xeer ngir fundamaŋ, ab xeer bu ñu wutal, ab xeeru wet gu am solo, fundamaŋ bu wóor; ku gëm du gaaw. Esayi 28:12–16.

Ñiñu ñuñ yéexal, ñoo di yóbbu wax ju sell ji ci “Midnight Cry” ca kërgëm ga, te gannaaw loolu ñu di yégle ndigtalu ñaareelu baat ba, bi ñuy woo nit ñépp mu génn Babulon.

“Noonu ci liggéeyu mujj ngir artu àddina bi, ñaari woo yu wuutey loolu lañuy def ci mboolooy gëmkat yi. Yégleb malaaka ñaareel bi mooy: ‘Babilon daanu na, daanu na, dëkk bu mag boobu, ndax mo moo naanloo xeeti xeet yépp biiñu reseñu merum njaloom xaritkatam.’ Te ci yuuxu kàddu gu réy gu yégleb malaaka ñetteel bi, déggoon nañu baat bu joge asamaan, ne: ‘Génneen ci moom, yéen sama nit ñi, ngir ngeen bañ a bokk ci ay bàkkaaram, te ngeen bañ a jot ci ay mbugalam. Ndax ay bàkkaaram agsi nañu ba asamaan, te Yàlla fàttaliku na ay njubam.’” Review and Herald, December 6, 1892.

Ñi ñëw ci Babilon te boolook ñi dox ci yoonu aji jub ñi, nangu nañu leen ca kër gi jaarale ko ci ndoxum sóob, bi turu ñetti nit ñi ci asamaan di tegtal. Ñi ñu jubbal, muy ñi fi nekk tey di dëgg

bataaxal biñ jox Yowaana ca Patmos, walla ñi gannaaw loolu ñu woo leen muñ génn ci Babilon, ñoom ñépp jubbal nañu leen ci di jot Xelum Mu Sell mi. Booju njullitug Xelum Mu Sell mi ak nitug doom aadama nag, mat na, ni ñu ko sampoon muy misaal ba Kirist takkale woon boppam ak nature nit. Téeméeri ak ñeent-fukk ak ñeent ñaar ñi, dafañu leen tegtal woon ci kaw ñaari seede yi, fukki doom Yaagóoba ak fukki taalibe yi. Ñi bon ñi nag, dafañu leen tegtal ci ñetti-fukk ak benn ci giiri gi ak ci ñetti-fukk ak benn ci taalibe bi. Ñaar ñépp, “ñetti-fukk ak benn” yooyu ci bépp misaal, woo nañu leen ngir nekk saraxalekat yu Yàlla, te ñi bañ woowu nag, Esawu moo leen di tegtal, fekk rakkam bu ndaw Yaagóoba di tegtal ñi nangu woowu. Esawu ak Yaagóoba ñoom ñaar ñépp di tegtal Adayist yu bésib juróom-ñaari fan yi ci Laodise ci mujju àddina. Benn wàll nangu na yoonu xebaar bu sell bi ñu yóbbu jaarale ko ci mbindum yonent bi, te soppi nañu ko mu nekk Israyil, waaye Esawu dafa des ci turam.

Amna, am solo ci des ci juroom-ñent yii ci Alpha ak Omega, ndaxte lii dafa nekkoon rekk ab gattal bu gaaw bu mbir yi tambalee ak yi mujj ci Kàddug Yàlla.

Juróom ñeenti rédd yu jaaral ci taarix, di tegtal taarixi yonent yi jóge ci bindug àddina ba ci Ñëw gu Ñaareelu. Juróom ñeent yii yépp ci réddi yonent yu tàmbali ak mujj, ñu ngi jàppante bu jub ak ñetti aaya yu njëkk yi ci Kàddug Yeesu Kirist ca Pexe 1. Ñetti aaya yooyu day wax ne Peeñug Yeesu Kirist, bi ñuy ubbi tuutlu ko lu jiitu jeexitalu waxtu jébbale bi, mooy feeñug kàttanu bindug Yàlla. Ban kàttan beneen moo man a tabax seede bu mel noonu, bu xeex te lëkkaloo ci biir, bi jóge ci seede yu bare, ñi joxe seen seede daldi tàmbalee ci jamonoy Muusaa ba ci jamonoy Yowaana mi daan wax ci Peeñ mi?

Suumal sa ay lekk yi, ndaxte fii suuf su sell la.